

De zeearend

De **zeearend** heeft hier sinds 2006 jaarlijks gebroed. In 2010 is er voor het vijfde opeenvolgende jaar een zeearendjong uit het ei gekropen. In 2008 zijn er zelfs twee jongen geboren. Aangezien vrouwelijke jongen meestal in het gebied blijven waar ze zijn opgegroeid, is de verwachting dat het aantal broedparen zich snel kan gaan uitbreiden. Voedsel is er volop. In het nest zijn resten gevonden van baars, grauwe gans, meerkoet, en een poot van een ree.

Deze vogel heeft vanwege zijn spanwijdte van ruim 2 meter een toepasselijke bijnaam: "vliegende deur".

IVN-afdeling Almere

IVN-afdeling Almere is een zelfstandige afdeling van IVN, die er naar streeft Almeerders meer te betrekken bij de natuur. De IVN-afdeling Almere doet dit onder meer door het organiseren van verschillende activiteiten in en rond Almere, waarbij gebruik wordt gemaakt, van de beschikbare natuur en van de locaties van de stichting Stad & Natuur, zoals het Eksternest, de schaapskooi in het Vroege Vogelbos en het NBC "de Oostvaarders".

Meer informatie over IVN-afdeling Almere kunt u krijgen bij:

IVN-afdeling Almere, Postadres: Kemphaanstr 1, 1358 AD, Almere,

of surf eens naar www.ivnalmere.nl

of e-mail: info@ivnalmere.nl

foto's: Henk van Beek, Seraf van der Putten, Wim Asbeek Brusse, Ad Vossenaar

tekst: Wim Asbeek Brusse, Ad Vossenaar

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door Stichting Stad & Natuur Almere

Op pad in het Oostvaardersbos

(editie voorjaar/zomer)

Tussen Almere en Lelystad was oorspronkelijk een groot industriegebied langs de Oostvaardersdijk gepland. Als gevolg van de economische crisis van 1973 ging dit plan niet door en ontstond er een schitterend moerasgebied: de Oostvaardersplassen. Tussen de woonwijken van Almere Buiten en de Oostvaardersplassen ligt het Oostvaardersbos. Staatsbosbeheer heeft verschillende met paaltjes gemarkeerde wandelpaden door dit bos aangelegd. Je kunt genieten van een prachtig uitzicht over de Oostvaardersplassen. Uniek is ook, dat je in de wintertijd een goede kans maakt om in het bos edelherten en andere grote grazers van dichtbij te zien. Op zoek naar beschutting trekken de mannetjesherten naar het Oostvaardersbos, de vrouwtjes blijven in het gebied. Ze zijn lang zo schuw niet als de edelherten op de Veluwe. Als je je rustig gedraagt help je eraan mee, dat dit zo blijft!

Belangrijke regels zijn:

- Blijf op de paden.
- De hond moet deze keer thuis blijven.
- Gedurende de winter wordt een deel van het bos voor een aantal weken afgesloten. Staatsbosbeheer geeft dit duidelijk aan. In verband met de rust die de grote grazers dan nodig hebben om te overleven, is toegang streng verboden!

Start op de middenpagina bij het overzicht van de wandelroutes vanuit het natuurbelevingscentrum.

De grote grazers

De “grote” grazers houden het landschap open. Zijn er veel grazers, dan ontstaan er meer open vlakten. Neemt hun populatie af, dan verruigt het terrein.

Er zijn drie soorten grote grazers in het gebied: de heckrunderen, de konikpaarden en de edelherten. Zij kunnen goed naast elkaar leven, omdat elk van hen zijn voorkeur heeft voor bepaalde gewassen en gebieden. Deze voorkeur wordt ingegeven door de lichaamsbouw van de dieren. De

heckrunderen hebben alleen tanden in de onderkaak, waardoor ze het gras niet af kunnen bijten. Ze zoeken daarom plekken met lang gras, waar ze hun tong omheen kunnen slaan, om het dan af te rukken. Het kortere gras dat overblijft, is juist geschikt voor de **konikpaarden**. Zij kunnen met hun boven- en ondertanden het gras nog korter afbijten. In de wintermaanden, als er minder gras en kruiden beschikbaar zijn, eten de paarden ook twijgen en bast van struiken en bomen. De **edelherten** hebben alleen snijtanden in de onderkaak. Naast gras en kruidachtigen eten zij gedurende het hele jaar struiken en loofboomsoorten (knoppen, bladeren, twijgen en schors). De schors halen ze van de bomen door hun ondertanden ertegen te zetten en de schors naar boven toe eraf te trekken. Kun je bomen ontdekken waarvan de edelherten schors gegeten hebben?

De allergrootste grazer in de Oostvaardersplassen is echter de gans!

De grote zilverreiger

De **grote zilverreiger** is inmiddels een vertrouwde verschijning. Deze vogel komt oorspronkelijk uit Zuid-Europa en heeft zich succesvol gevestigd, wat ook blijkt uit het groeiende aantal broedparen. De grote zilverreiger eet vis, amfibieën en kleine zoogdieren. In tegenstelling tot de kleine zilverreiger is hij hier ook in de winter te zien.

Vier boomsoorten

De **es** behoort tot de olijffamilie. Hij heeft net zo'n grijs getinte stam. Het taaie hout wordt bijvoorbeeld gebruikt voor het maken van de steel van een spade.

De **zomereik** kan een hoge ouderdom bereiken. In Europa zijn eiken van 2000 jaar aangetroffen. Voor veel dieren zijn de eikels belangrijk, zoals de egel, de kraai en de gaai. De gaai zorgt ook voor de verspreiding van de eikels, zodat er weer nieuwe bomen kunnen groeien.

De **populier** is een echte polderboom. Soms is er zoveel zaadpluis van de populier in de lucht, dat het lijkt of het sneeuwt.

De **beuk** is een van nature in Europa voorkomende boom. De boom wordt tot 45 meter hoog. Beuken worden 200 tot 300 jaar oud. De vrij jonge bomen in onze polder dragen nog geen beukennotjes.

Vraat aan de bomen

Het is heel duidelijk te zien, dat de edelherten zich tegoed hebben gedaan aan de bast van de bomen. Je kunt de tandensporen zien en voelen. Als de bast er helemaal afgegeten is, dan is de sapstroom van de boom ernstig verstoord (Een boom heeft, behalve in de winter, een voortdurende sapstroom naar boven en naar beneden.). De boom gaat dan dood. Bomen met een wat gladdere bast, zoals de es, zijn bij de herten duidelijk in trek. Dit stuk bos zou er over een aantal jaren wel eens heel anders uit kunnen zien!

Maar een boom gaat niet zomaar dood! Hij zal proberen om de beschadiging te herstellen door extra aangroei langs de rand van de 'wond'. Verder kan de boom nieuwe scheuten onder aan de stam maken. En... voor het geval dat het allemaal niet helpt: de bomen in dit gebied maken opvallend veel zaad zodat nieuwe bomen weer kunnen proberen om hun kans te grijpen!

De lepelaar

Nederland is de meest noordelijke broedplaats van de lepelaar. Lepelaars verblijven in de zomer in Nederland. In het najaar trekken ze via Frankrijk en Spanje naar de West-Afrikaanse kust en het gebied ten zuiden van de Sahara. Ze broeden in moerassige gebieden, in dichte rietkragen of in moeilijk bereikbare bomen en struiken. Het voedsel bestaat uit stekelbaarzen, kleine witvis, garnalen en andere kleine waterdieren, die met behulp van de unieke lepelvormige snavel op de tast worden opgevist. In de snavel zit een soort zeefmembraam.

Moerasandijvie

De frisgroene wat hogere oeverplant die hier te zien is, is de **moerasandijvie**. Het is de meest bijzondere plant van de Oostvaardersplassen. Hij staat op de internationale lijst van bedreigde plantensoorten, maar komt hier algemeen voor. Valt er een slibplaat droog, dan is dit een van de eerste planten die daarop gaat groeien. In het tweede jaar bloeit de moerasandijvie (van mei tot juli) om daarna weer af te sterven. Toen de Flevopolder drooggelegd werd, kwam deze plant hier massaal voor.

De ganzen

De ganzen gebruiken de graslanden in het voorjaar als plaats om te ruien. Tijdens het ruien, wat wel een maand kan duren, kunnen de ganzen niet vliegen. Een rustige, veilige plaats op of bij het water is dan noodzakelijk om te kunnen overleven. Het riet en de lisdodde zitten dan in het voedselpakket, en zo helpt de gans het dichtgroeien van de plassen te voorkomen. Verder eten de ganzen ook veel gras. In verhouding tot hun lichaamsgewicht veel meer dan een koe:. Slechts vijf ganzen eten al evenveel als een koe. Dat komt doordat een gans met twee magen het voedsel veel slechter kan verteren dan een rund met zijn vier magen. De grauwe gans is de meest voorkomende gans in ons land en ook in de Oostvaardersplassen. (In het voorjaar tienduizenden)

••••• Egelpad (2,3 km)

••••• Vlinderpad (1 km)

••••• Hertenpad (2,2km)

••••• Keverpad (2,5 km)

••••• Uilenpad (2,3 km)

Wil je meer weten over wat je ziet? De foto's op de plattegrond vind je terug in dit boekje. Op die plaats staat informatie over wat afgebeeld wordt.

(Het Uilenpad en het Keverpad worden aangegeven met witte paaltjes. De langgerekte route is het Keverpad)